

Bijlage 1

Stand van zaken 5 programmaliijnen Innovatiefonds Twente

November 2015

Naam programmalijn:
Innovatiefonds Twente
Omschrijving:
Doel van het Innovatiefonds Twente en het Overijsselse Innovatiefonds, beiden beheerd door fondsbeheerder Participatiemaatschappij Oost Nederland (PPM Oost), is om innovatie van groeiende hightech ondernemingen in het MKB mogelijk te maken door het verstrekken van revolverende middelen. Daarmee wordt de door de Innovatiesprong betrokken partijen ervaren leemte bij start-ups en groeiers in het financiële systeem overbrugd. Door de middelen revolverend in te zetten is het mogelijk opnieuw te investeren. Om in aanmerking te komen voor een bijdrage uit het Innovatiefonds Twente dienen bedrijven zich te melden bij PPM Oost. Regio Twente is aandeelhouder geworden van PPM Oost. Andere aandeelhouders zijn Universiteit Twente en Oost NV (ministerie van EZ en provincies Gelderland en Overijssel). PPM Oost opereert op verzoek van Regio Twente vanuit The Gallery in Enschede. Gezien haar centrale rol in het innovatieve ecosysteem in Twente is Kennispark Twente gevraagd om PPM Oost te adviseren over de investeringen vanuit het fonds. Gezamenlijk wordt van hen verwacht dat zij potentieel zeer succesvolle en innovatieve bedrijven in Twente opsporen en begeleiden in het prille begin van hun onderneming.
Betrokken partijen en bestuurlijke inrichting:
Innovatiefonds Twente BV, 100 % eigendom Regio Twente Fondsbeheerder PPM Oost Kennispark adviseur
Met deze inrichting heeft Regio Twente maximale zeggenschap over haar middelen, voldoet aan alle staatssteunregels en verbinden wij onze regisseur van het innovatieve ecosysteem (Kennispark) met een ervaren investeerder die het beheer voert over meerdere landelijke, provinciale en regionale fondsen (PPM Oost).
Hoe is het bestuurlijk inrichtingsproces verlopen?
In oorsprong was de wens het fonds samen met de provincie Overijssel op te zetten. Door juridische complexiteit en de keuze van de provincie om het fonds provinciebreed op te zetten en Kennispark een marginale rol toe te delen bij het fonds, is er na anderhalf jaar voor gekozen om een Twents fonds op te richten dat complementair is aan het Innovatiefonds Overijssel en juridisch relatief eenvoudig op te richten is.
Beschikbaar budget:
€ 15.000.000,-
Besteed budget:
€ 7.000.000 2014/2015 Innovatiefonds Twente/ PPM Oost fondsbeheerder, waarvan € 1.000.000 voor investeringen Cottonwood (fonds-in fonds), € 750.000 voor investeringen TechNanofonds (fonds-in fonds) en € 750.000 TopLight.
Resultaten tot nu toe:
Het Innovatiefonds Twente is gestart in juni 2014. In 2015 zijn tot en met het derde kwartaal 7 investeringen gedaan in Axign, TBD Composites, Solar Freezer, TechNanofonds en via Cottonwood in Clear Flight Solutions en Eurekite. Het Innovatiefonds Twente heeft zich gecommitteerd om voor 1 miljoen mee te doen in investeringen via een fonds-in-fonds investering met het succesvolle Amerikaanse investeringsbedrijf Cottonwood en € 750.000 in het door RVO meegeselecteerde TechNanofonds. Mede vanwege het commitment bij Cottonwood heeft deze Amerikaanse durfinvesteerder gekozen voor Twente als uitvalsbasis in Europa.
De Toplight regeling is van start gegaan. De start-up bedrijven SoundEnergy en Senovi hebben in de eerste maanden van 2015 de eerste TOP Light plaatsen toegekend gekregen van Kennispark Twente, inclusief een lening van 10.000 euro van Regio Twente. Omdat het beroep dat op de regeling wordt gedaan achterblijft bij de verwachtingen heeft er in het najaar van 2015 een evaluatie plaatsgevonden. Afhankelijk van de uitkomsten hiervan wordt overlegd met Regio Twente of de regeling dient te worden aangepast.

De samenwerking tussen Kennispark en PPM Oost is geïntensiveerd waardoor MKB bedrijven beter geholpen worden in het vinden van de juiste financiering.

Hoewel Oost NV en PPM Oost haar activiteiten in Oost Nederland hebben geconcentreerd in Apeldoorn, is PPM Oost dankzij het Investeringsfonds Twente zichtbaar gebleven in Twente door hun loket in The Gallery.

Twentse bedrijven komen nog beter op het netvlies van PPM Oost, ook voor vervolfinancieringen uit andere regionale en landelijke fondsen o.a door rol in Proof-Of-Concept fonds en TwenteTechnology Fund.

Verwachtingen voor volgend jaar:

Bijstorting in het Innovatiefonds Twente van € 3.250.000 na evaluatie van de huidige werkwijze met Kennispark en PPM Oost.

Nieuwe investeringen zowel direct via IFT, als via Cottonwood en TechNanofonds.

N.a.v. evaluatie wellicht aanpassingen in de Toplight regeling.

Financieel 2016 en verder:

Eind 2016 zal volgens planning € 10.750.000,- zijn geïnvesteerd en/of geëncmitteerd. Er resteert dan € 4.250.000.

Naam programmalijn:

Innovatiesprong onderdeel Innovatiekredieten en Vouchers

Omschrijving:

Het doel van het MKB fonds is om de betrokkenheid van het lokale MKB bij innovatie te bevorderen, launching customership (eerste klanten van innovatieve producten, zodat de markt kennis kan nemen van succesvolle toepassingen waardoor de business gaat lopen) te stimuleren en regionale spreiding van projecten te bewerkstelligen.

Betrokken partijen en bestuurlijke inrichting:

Op 5 november 2013 is het fonds Twentse MKB Kennisvouchers en Innovatiekredieten van 5 miljoen gestart. Op 9 december 2013 (regioraad) is besloten tot de benoeming van de Kredietcommissie, de opdrachtverlening aan Kennispark Twente voor het leveren van business ondersteuners en Innovatiefonds Enschede B.V. als fondsbeheerder.

Hoe is het bestuurlijk inrichtingsproces verlopen?

Door bestuur Regio Twente zijn besluiten genomen over de manier waarop het fonds ingericht moet worden. In de regioraad van 3 juli 2013 is de eerste jaarschijf van 1,25 miljoen beschikbaar gesteld. In de regioraad van 9 december 2013 is ingestemd met opdrachtverlening aan Kennispark Twente en het Innovatiefonds Enschede B.V.

Op 31 maart 2014 heeft de regioraad ingestemd met een aanpassing van de afspraken tussen Innovatiefonds Enschede B.V. en Regio Twente. Kern daarvan is dat alle voorbereidende werkzaamheden door het Innovatiefonds worden uitgevoerd en dat binnen het bestaande mandaat de directeur Leefomgeving de overeenkomsten tekent. In verband met een grote vraag naar kredieten is het gereserveerde budget voor 2017 naar voren gehaald. Hierdoor zijn er in 2014 en 2015 meer mogelijkheden voor kredieten. De regioraad is hierover per brief geïnformeerd.

Beschikbaar budget:

jaar 2015 € 1.250.000

jaar 2016 € 937.500

Besteed budget:

In 2015 is het grootste deel van het budget is inmiddels besteed en de verwachting is dat het beschikbare budget besteed zal worden.

Resultaten tot nu toe:

Via rapportages worden de portefeuillehouders geïnformeerd over de voortgang. De rapportage tot en met 2014 is als bijlage opgenomen. Tot en met de juni 2015 zijn 15 kredieten verstrekt en een aantal in voorbereiding. Daarnaast zijn er 34 vouchers verstrekt.

De terugbetaling van de kredieten laat een wisselend beeld zien.

Verwachtingen voor volgend jaar:

Uit verkennende gesprekken met de kredietcommissie ligt het in de verwachting dat er een verzoek zal komen om een deel van het budget voor vouchers aan te wenden voor kredieten.

De werkwijze om de kredieten en vouchers te verstrekken wordt door Kennispark geëvalueerd. Op basis daarvan wordt gekeken naar een structurele inbedding. Daarbij wordt ook gekeken naar andere partners zoals provincie Overijssel, waterschap Vechtstromen en regio Achterhoek.

Financieel 2016 en verder:

In het huidige tempo waarop kredietverstrekking plaatsvindt zal het fonds gedurende het jaar uitgeput zijn. Pas wanneer het revolverende karakter gaat werken danwel andere partijen toetreden tot het fonds is er weer budget om kredieten en vouchers te verstrekken.

Innovatiefonds Enschede is als fondsbeheerder bezig om haar werkzaamheden te beëindigen.

Samen met Kennispark Twente wordt ernaar gestreefd om de uitvoeringswerkzaamheden bij UTI (onderdeel van UT) neer te leggen. Daarmee is er een uitvoerder die expertise heeft op gebied van fondsbeheer, en wordt bijgedragen aan het versterken van de functie van Kennispark Twente.

Naam programmalijn:

Human Capital onderdeel Techniepact inclusief Centra voor Innovatief Vakmanschap

Omschrijving:

Het landelijke Techniepact is een gezamenlijk initiatief van de rijksoverheid, het georganiseerde bedrijfsleven, de vakbonden, het onderwijsveld en de regio's. Techniepact Twente richt zich op een gestructureerde aanpak voor het opleiden, werven en vasthouden van hoger opgeleide technici (vanaf MBO 3/4 tot WO-opgeleid). De focus ligt bij de hoger opgeleiden in de hightech sector.

Het Techniepact Twente (zie www.twente.com/techniepact) bestaat uit vijf agendapunten:

1. Beta-Techniek onderwijs: meer instroom, betere kwaliteit door samenwerking onderwijs – bedrijven, vergroten excellentie van leerlingen;
2. Modern werkgeverschap: mensen aantrekken en laten groeien;
3. Transparantie en promotie arbeidsmarktmogelijkheden;
4. Internationale kenniswerkers: faciliteren en retentiebeleid;
5. Uitvoering HCAT programmamanagement: coördineren, communiceren, monitoren.

Het Centrum voor Innovatief Vakmanschap (CIV) is gericht op het verbeteren en versnellen van vakmanschap in de techniek. Hierbij wordt samengewerkt met bestaande bedrijven en opleidingsorganisaties.

Betrokken partijen en bestuurlijke inrichting:

Vanuit Regio Twente is de opdracht bij de stuurgroep Techniepact neergelegd. In deze stuurgroep zitten vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven, onderwijs en overheid. Er is ook in 2015 niet gekozen voor het afsluiten van een prestatieovereenkomst. Regio Twente fungeert als betaalkantoor.

Hoe is het bestuurlijk inrichtingsproces verlopen?

In 2015 is de brede kennismaking van Twentse bedrijven en organisaties met Techniepact geformaliseerd. Mede door de succesvolle Twenty Days of Technologie (oktober-november 2014 en herhaald in 2015) is door velen de weg naar Techniepact Twente gevonden. Door in te zetten op de vertaling naar lokale techniepacten is een waarborg voor structurele inpassing ontstaan. De organisatie van en de daadwerkelijke landelijke jaarconferentie Nationaal Techniepact heeft de verwachtingen overtroffen. Meer dan 400 deelnemers en meerdere bewindspersonen waren bijeen in Twente, en hebben een bezoek gebracht aan bedrijven.

Beschikbaar budget:

	Techniewise	Techniepact
Conform regiораadsbesluit van 13 november 2013		
december 2013-2014	€ 150.000	€ 304.687
jaar 2015	€ 150.000	€ 281.250
jaar 2016	€ 150.000	€ 281.250
tot december 2017	€ 150.000	€ 257.813
Totaal	€ 600.000	€ 1.125.000

Besteed budget:

Voor 2013 en 2014 zijn de budgetten gebruikt en is de eindafrekening vastgesteld. Voor 2015 zal het gehele budget benut worden. Het is de verwachting dat in december 2015 een beschikking kan worden afgegeven voor de eerste betaling aan Techniewise, voor 1 kwartaal in 2015 en 2016 ter hoogte van € 200.000.

Resultaten tot nu toe:

Enkele voorbeelden van projecten die zijn/worden uitgevoerd:

1. HBO Expertisecentrum HTSM Oost TechForFuture;
2. Voortgezet onderwijs uitbreiding JET-Net scholen;
3. Programmering Agenda Stimulering Techniek Twente;

4. Platform collegiale in- en uitleen hightech kenniswerkers;
5. Hightech Talent Masterclass;
6. Internationaal Onderwijs.

Bijzonder is om de organisatie van de nationale jaarconferentie te melden. Samen met partners vanuit Oost-Nederland is deze klus geklaard. Omdat Techniekpact Twente geen rechtspersoon is zijn alle subsidieaanvragen en uitgaven via Regio Twente gedaan.

Voor meer informatie over de projecten wordt verwezen naar www.techniekpacttwente.nl

Voor het onderdeel Centra Innovatief Vakmanschap (CIV) is door de regioraad een bedrag van € 600.000 gereserveerd. Eind september 2015 is de definitieve aanvraag voor Techwise Twente gedaan. Deze aanvraag wordt getoetst conform regio raadsbesluit. Dit leidt in alle waarschijnlijkheid tot een beschikking in december 2015, waarbij de eerste periode van 1 oktober 2015 tot 1 januari 2017 geldt. Het betreft voor deze periode een bedrag van € 200.000. Voor het CIV Procestechnologie is in 2015 een poging gedaan tot een bijdrage vanuit het MBO stimuleringsfonds. Helaas is de aanvraag niet gehonoreerd. Inzet is om voor 1 februari 2016 een nieuwe aanvraag in te dienen waarbij ook een bijdrage van € 50.000 vanuit deze gereserveerde CIV middelen is voorzien. Opnieuw onder de voorwaarde van het daadwerkelijk ontvangen van deze bijdrage uit het MBO investeringsfonds, inclusief de voorwaarden die de regio raad daaraan in november 2013 heeft verbonden.

Financieel 2016 en verder:

Geen bijzondere zaken – met volle kracht vooruit met het beschikbare budget.

Naam programmalijn:

Human Capital onderdeel Twents Arbeidsmarktperspectief

Omschrijving:

In het Twents Arbeidsmarktperspectief 2020 is omschreven wat er moet gebeuren om op termijn een goed functionerende arbeidsmarkt te realiseren. Met name kansrijke sectoren worden ondersteund. Op basis daarvan is door het Platform Onderwijs, Werk en Inkomen (POWI) een uitvoeringsprogramma voor de komende jaren opgesteld. Het uitvoeringsprogramma 'Met dynamiek aan het werk' is tot stand gekomen in nauwe afstemming met de POWI-partners.

Het uitvoeringsprogramma 'Met dynamiek aan het werk' is opgesteld met activiteiten op vijf programmalijnen:

1. Meer mobiliteit op de Twentse arbeidsmarkt.
2. Meer zicht op onbekend of ongekend talent.
3. Beter opleiden en kwalificeren.
4. Meer promotie op de Twentse arbeidsmarkt.
5. Samenwerken, netwerken en co-creëren.

Betrokken partijen en bestuurlijke inrichting:

Er is gekozen voor het afsluiten van een prestatieovereenkomst met het ROC. In deze overeenkomst is vastgelegd wat het ROC moet doen.

Hoe is het bestuurlijk inrichtingsproces verlopen?

Bij het afsluiten van de prestatieovereenkomst is gezocht naar een formele opdrachtnemer, omdat POWI geen formele status heeft. Het ROC van Twente is bereid gevonden om als rechtspersoon op te treden.

Beschikbaar budget:

jaar 2015	€	281.250
jaar 2016	€	281.250
tot december 2017	€	257.813

Besteed budget:

Het budget is grotendeels besteed/verplicht in het jaar 2015. Uit inventarisatie blijkt dat de deelprojecten op schema liggen.

Resultaten tot nu toe:

Stand van zaken is dat de meeste projecten worden uitgevoerd. Daarmee worden ook de doelstellingen gehaald.

Op 29 augustus 2015 heeft de opening van het Kulturhus plaatsgevonden in het kader van het project Leerlingbouwplaats 2.0. Tevens heeft in oktober het living lab voor de zorg de deuren geopend. Ook de banen en loopbaanbeurs heeft in april plaatsgevonden, opnieuw weer meer deelnemers dan het jaar daarvoor.

Er zijn twee uitzonderingen. Het onderdeel Startersondersteuning Centrum voor Jong Ondernemerschap te Rijssen Holten heeft haar doelstellingen nog niet gehaald. Naar verwachting zal dit later dit jaar wel gebeuren. Een andere doelstelling is het doorverwijzen van 50 jong volwassenen naar opleidingen met potentie op Twentse arbeidsmarkt, daarvan zijn er tot dusver slechts 30 doorgeleid. Dit onderdeel heeft de volle aandacht.

Verwachtingen voor volgend jaar:

Het is de verwachting dat door kritisch te kijken naar plannen die in 2015 worden doorgetrokken naar 2016 er minder gelden noodzakelijk zijn. Met name het project Ondernemendheid kan en moet zichzelf door ontwikkelen door op termijn ook zonder bijdrage te blijven bestaan. In september 2015 is aan de gemeenten gevraagd om te komen met nieuwe voorstellen die een aanjaagsubsidie van maximaal 25.000 euro vereisen. Er is zoals het er nu uitziet maximaal 50.000 euro beschikbaar. De ingediende voorstellen worden door het ROC verzameld en meegenomen in de nieuwe aanvraag jaarschijf 2016.

Financieel 2016 en verder:

Geen bijzonderheden – met volle kracht met beschikbaar budget vooruit.

Naam programmalijn:

Twentebranding, www.twente.com

Omschrijving:

Twente positioneert zich meer specifiek op het terrein van Hightech Systemen en Materialen (HTSM). Daarin excelleert de regio en is ze succesvol. Twente Branding richt zich in de marketingcommunicatie vooral op het toepassen van activiteiten rondom het merk Twente. De stichting vervult als regiomarketeer een overkoepelende, coördinerende, verbindende, faciliterende en stimulerende rol richting de domeinen ('Innovatie' en 'Human Capital') en partners.

De ambitie van Twente en daarmee van Twente Branding valt uiteen in twee hoofddoelstellingen:

1. Het positioneren van Twente als de meest ondernemende hightech regio van Nederland;
2. Een bijdrage leveren bij het bereiken van de doelstelling zoals verwoord in de 'Agenda van Twente' waarbij de regio in 2020 moet behoren tot de top vijf van Europese kennisregio's op het gebied van innovatie en technologie.

Betrokken partijen en bestuurlijke inrichting:

Begunstigde van de bijdrage is de Stichting Twente Branding. De stichting richt zich op het ontwikkelen van activiteiten rondom het merk Twente. Het bestuur van de stichting bestaat uit E. Nijkamp, voorzitter (VNO-NCW), W. Boomkamp (Saxion Hogescholen), P. van Zwanenburg (Regio Twente) en nog een vacature (bedrijfsleven). Aangezien de heer Van Zwanenburg vanuit het Dagelijks bestuur van Regio Twente in het bestuur van Twente Branding zit, voert de voorzitter van Regio Twente de gesprekken met de Stichting in het kader van de bijdragen uit de Innovatiesprong. In de prestatieovereenkomst met de Stichting Twente Branding staat dat de relaties met andere partijen op het terrein van marketing en communicatie in Twente van belang zijn. Hierbij gaat het onder andere om het Enschede Promotie, WTC, Expat Center en Kennispark Twente. Dit zijn voor deze programmalijn dus eveneens relevante partijen.

Hoe is het bestuurlijk inrichtingsproces verlopen?

Geen veranderingen ten opzichte van 2014. In 2014 is afgesproken de huidige bestuurlijke situatie te continueren zolang de stichting nog in de startfase zit en dat mogelijk verandering komt zodra een en ander goed verloopt. Wel is er een proces gestart en de wens uitgesproken om te komen tot een rechtstreekse verbinding in de governance tussen de Twente Board en één service communicatiebureau Twente waarbinnen dan ook de huidige taken van Twente Branding een plek moeten krijgen.

Beschikbaar budget:

€ 3.400.000 , waarvan € 100.000 voor de ambtelijke ondersteuning van 1 januari 2013 – 31 december 2017.

Besteed budget:

2012: € 182.500

2013: € 926.500 (minus 10%, die in 2014 is uitbetaald)

2014: € 836.000 (minus 10%, die in 2015 is uitbetaald)

2015: € 600.000 (minus 10%, die in 2016 wordt uitbetaald)

Resultaten tot nu toe:

- Optimalisering website Twente.com om bezoekers in zo min mogelijk stappen naar de juiste en relevante informatie te leiden. Een totale integratie van de vacaturebank en de portaal Twente.com (website) is tot stand gebracht (oplevering oktober 2015) waardoor er nu één centrale databank is. Dit betekent in de backoffice: adequate management informatie, facturatie en monitoring;
- Meer actieve inzet op online campagnes via social media. Kostenbesparend en directer op de doelgroep gericht;
- Bezoekersaantallen gestegen van gemiddeld 10.000 per maand in 2014 naar 35.000 per maand;
- Vacaturebestand van 500 naar 1.000+. Internationale vacatures van 0 naar 150;
- Het aantal members met een profiel op Twente.com community is gestegen van 5000 naar 6500;
- Momenteel staan er 35 edities van de 'Twenty Twente' online met verhalen uit ondernemend hightech Twente, aansprekende innovaties, Twents talent en vacatures (bewijsvoering);
- Beeldmerk Twentse Ambassade onderdeel merkarchitectuur Twente Branding. Sterke uniforme uitstraling;
- Nog meer ingezet op het realiseren van funding uit de markt (bijdrage door bedrijfsleven) door inzet accountmanager;
- Personele- en financiële administratie is vereenvoudigd en ondergebracht bij externe partij. De P&C-cyclus van Regio Twente sloot onvoldoende aan waardoor de dienstverlening niet passend was. Senior communicatieadvies blijft ingekocht bij Regio Twente;
- In relatie tot de wens om te komen tot een rechtstreekse verbinding in de governance tussen de Twente Board en één service communicatiebureau, heeft de Twente Board opdracht gegeven om:
1) Te komen tot een meer specifieke duiding van het merk Hightech Twente voor de domeinen innovatie en human capital
2) Bewijsvoering voor de opbrengst van het onderscheidend hightech profiel
3) te komen tot een servicebureau waarin de communicatie van de uitvoeringsorganisaties meer is gebundeld;
- Op initiatief van Twente Branding en samen met TBT is in de zomermaanden een pilot gestart waarbij kinderen 9 t/m 12 jaar kennis maakten met techniek in Twente. Studenten Saxion en UT bezochten 6 weken lang Twentse campings en daagden kinderen uit om met behulp van LEGO Education Mindstorms, robots te bouwen en te programmeren. Allen kregen een diploma en gratis toegang tot het Techniekmuseum in Hengelo;
- Gerichte campagne op hightech talent in Limburg ivm met sluiting Imtech en ontslagen DSM. In 3 filmpjes werd op ludieke wijze de doelgroep via social media benaderd om in Twente te komen werken;
- In november gaat voor de 3^e keer de RED Engineers Challenge van start. Ook dit jaar met vliegtuigfabrikant Boeing als hoofdsponsor. De eerste 2 jaar voor \$ 75.000 en dit jaar voor \$ 50.000 ivm eigen jubileum activiteiten;
- Tijdens Prinsjesfestival is een intentieverklaring getekend met onze partner Münsterland e.V. om vacatures aan beiden zijden van de grens met elkaar uit te wisselen. Voor Twente Branding een opmaat om vanuit deze ervaring meer in Duitsland te gaan werven;
- Contact tijdens de Hannover Messe met het consulaat in München resulteerde in een bezoek van de Consul Generaal aan Twente ter voorbereiding voor een gericht kennismaking in april 2016 van Twentse bedrijven met potentiële marktpartijen in Baden-Württemberg. Het vervolg is in handen van Twente Board en gedeputeerde van Hijum.

Verwachtingen voor volgend jaar:

- Visie op continuering, met aflopende middelen vanuit Innovatiesprong en na 2017 met de vraag: wat is de stip op de horizon?
- Opdrachten vanuit Twente Board om te komen tot een 'overall merknaam HightechTwente', deze verder uitrollen en implementeren;
- Realiseren bundeling communicatiedisciplines van de uitvoeringsorganisaties in een gezamenlijk communicatieservicebureau voor domeinen innovatie en human capital waarbinnen naast branding en corporate communicatie ook marketing en PR een plek moeten krijgen;
- Verdienmodel Twente Careers scherper neerzetten;
- Versterken samenwerking met relevante partijen en in het bijzonder met TKT als netwerkorganisatie;

- Actief blijven meenemen van gemeenten in Twente branding en te behalen voordelen van het uitnutten van het netwerk van Twente Branding. Dit met als doel om op eenvoudige wijze kennis en expertise te delen om het merk Twente efficiënt, als een olievlek, nationaal en internationaal te verspreiden (waarde van storytelling, een goed PR-netwerk en de kracht van social media);
- Verder faciliteren van gemeenten en bedrijfsleven door het aanbieden van relevante communicatie tools en marketingcommunicatiemogelijkheden.

Financieel 2016 en verder:

2016: € 400.000

2017: € 355.000

Naam programmalijn:

Toeristische promotie Twente

Omschrijving:

De vrijetijdseconomie is een belangrijke economische sector in Twente met een aandeel van 6% van alle banen (circa 17.000). Twente is de meest toeristische regio van Overijssel. In de 14 Twentse gemeenten is 53% van de toeristische werkgelegenheid van de provincie terug te vinden. Het economisch belang en de bekendheid met de vrijetijdssector in Twente groeit. Het toerisme in Twente heeft zich in de afgelopen jaren goed ontwikkeld. Zo is het aantal banen en vestigingen toegenomen en de naamsbekendheid gegroeid. Sinds 2013 staat Twente in de top vijf van de meest bekende toeristische regio's in Nederland. Een aantal jaren geleden was dit nog de tiende plek.

Betrokken partijen en bestuurlijke inrichting:

In opdracht van het portefeuillehoudersoverleg Vrijetijdseconomie is recent een "Visie Vrijetijdseconomie 2016-2020" ontwikkeld. De visie is tot stand gekomen in samenwerking met toeristische ondernemers, toeristische organisaties en de provincie Overijssel en markeert het beginpunt van hernieuwde samenwerking en netwerkvorming op vrijetijdseconomie in Twente. Hierin is het belangrijke uitgangspunt dat ondernemers en overheden samen aan het stuur staan. Deze samenwerking krijgt vorm en inhoud in de praktijk, met name waar het gaat om de 'Twentebrede' toeristische marketing en promotie. Op dit moment wordt er hard gewerkt aan de inrichting van een nieuw governance model. Uitgangspunt van de financiering is dat zowel regiogemeenten, provincie Overijssel als ondernemers bijdragen.

Hoe is het bestuurlijk inrichtingsproces verlopen?

Op dit moment is het inrichtingsproces in volle gang. Om de marketing van Twente aan te sturen wordt een nieuw governance model ingericht. Het doel is dat de ondernemersvertegenwoordigers samenwerken met overheden aan de aansturing van de marketing. Zij zullen zichzelf hiervoor in Gastvrij Twente i.o. gaan organiseren, dit zal de Raad van Advies vormen voor de marketing van Twente. De vertegenwoordigers houden hun achterban op de hoogte. De overheid (ambtelijke en bestuurlijke vertegenwoordiger vanuit Regio Twente) heeft in Gastvrij Overijssel i.o. een adviesstem. De ondernemers maken een concreet plan voor de realisatie van de ondernemersbijdrage en zijn verantwoordelijk voor de uitvoering.

Twente Marketing i.o. is de toeristische marketing van Twente. Er wordt voor de uitvoering geen nieuwe organisatie in het leven geroepen, maar aangesloten bij Marketing Oost. Zo ontstaat één uitvoeringsorganisatie en backoffice voor de Overijsselse bestemmingen: Marketing Overijssel i.o. Twente heeft hierin een eigen aansturing en budget. Zoveel mogelijk geld moet gaan naar campagnes en marketing output, uitvoering van campagnes kan ook worden uitbesteed aan commerciële partijen.

Het PHO Vrijetijdseconomie ziet er op toe dat de visie als geheel wordt uitgevoerd. Een afvaardiging is aanwezig bij Gastvrij Twente i.o. en heeft daarin een adviesrol. De veertien gemeenten werken samen in regioverband waar ze toezien op de uitvoering van de visie.

Beschikbaar budget:

Vanuit Twente is er voor de periode 2013-2017 € 1.950.000,- beschikbaar.

Besteed budget:

Tot en met 2014 is er € 1.300.000,- besteed dan wel verplicht. Voor 2015 t/m 2017 resteert nog € 650.000,-.

Resultaten tot nu toe:

De vrijetijdseconomie is een belangrijke economische sector in Twente met een aandeel van circa 6% van alle banen. Twente is de meest toeristische regio van Overijssel. In de 14 Twentse gemeenten is 53% van de toeristische werkgelegenheid van de provincie terug te vinden. Het economisch belang en de bekendheid met de vrijetijdssector in Twente groeit. Het toerisme in Twente heeft zich in de afgelopen jaren redelijk ontwikkeld. Zo is het aantal banen en vestigingen toegenomen en de

naamsbekendheid gegroeid. Er is blijvend inzet nodig om de werkgelegenheid op peil te houden, en extra inspanningen zijn nodig voor groei en innovaties. Sinds 2013 staat Twente in de top vijf van de meest bekende toeristische regio's in Nederland. Een aantal jaren geleden was dit nog de tiende plaats.

Twente is een sterk en krachtig merk. Daarbij is van groot belang om de gezamenlijk inzet voor het toeristische merk 'Twente; Landgoed van Nederland' en de promotie en marketing hiervan te continueren. Daarbij moet verder gebouwd worden op basis van het fundament wat in de afgelopen jaren tot stand is gebracht.

Sinds de twee ondernemersbijekomsten in september en november 2014 hebben de Twentse overheden een next level in marketing en promotie proberen vorm te geven door een gezamenlijke actualisatie te maken van de bestaande prestatieovereenkomst met het Twents Bureau voor Toerisme. Het vormgeven van een actualisatie in de prestatieafspraken met TBT is helaas niet gelukt. Op basis van de ingediende aanvraag door TBT voor 2015 en de verantwoording die is afgelegd over 2014 en twee projecten (Twents Gastheerschap en Signing Twente Tourist Info) heeft Regio Twente niet kunnen overgaan tot verlening 2015 (behalve een CBOT-factuur van € 31.000,-) dan wel volledige vaststelling van de jaarschijf 2014 en de twee projecten. Het ontbrak aan een deugdelijke aanvraag en verantwoording.

In de periode april 2015-september 2015 is gezamenlijk met overheid, ondernemers en de Twente Tourist Info's een visie op Twentse vrijetijdseconomie gemaakt inclusief stappenplan. Hierin is ook een nieuwe governance van marketing en promotie vanaf 2016 voorgesteld.

Verwachtingen voor volgend jaar:

Het DB heeft besloten het Twents Bureau voor Toerisme (TBT) vanaf 1-1-2016 niet langer te subsidiëren. Vanuit de nieuwe Visie Vrijetijdseconomie Twente wordt een nieuwe governance voorgesteld voor de toeristische promotie en marketing.

Financieel 2016 en verder:

De bestedingen verlopen niet volgens plan. Er wordt in 2014 en 2015 naar verwachting minder besteed aan promotie en marketing. Voorstel is de niet gebruikte gelden uit 2014 en 2015 (over de hoogte daarvan is na afwikkeling van het TBT eind 2015 meer duidelijkheid) over te hevelen naar de jaarschijf 2016 (ad € 50.000,-) en deze jaarschijf aan te wenden en te benutten voor de nieuwe governance van toeristische promotie en marketing van Twente.